

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XVII. Idem a in eodem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

officium privatum est arbitrium ferre, nec dignitatem jurisdictionemve ullam continet, ut refert noster Amaya ubi supra. Videndus Gothofredus in l. Iudaei 10. Cod. Theodos. de iurisdic.

12. Etiam supra traditis obstat textus in l. si spado-
Exponitur l. Spadonem, s. jam au-
rem, ff. de
excusat.
tutor.

nem 15. §. jam autem, ff. de excusat. tutor. ubi Modestinus refert ex constitutionibus (intelligo Severi, & Antonini, de quibus in dict. l. 3. §. final. ff. de Decur.) Judæos posse tutores esse, etiam non Judæorum, sed tutela munus publicum est; ergo Judæi possunt habere publica officia. Accedit timor perversionis, siquidem facile tutor potest corrumpere mores populi Christiani, de quo absque dubio sensit Modestinus in eo textu; quare pupillus educari jubetur penes eas personas, a quibus ipse cultu veteri, moribusque patriis edoceri possit, l. 1. & final. ff. ubi pupillus, l. 2. Cod. hoc tit. Pro cuius difficultatis solutione dicendum est, in eo textu doceri Judæos tutores esse posse etiam non Judæorum, non quoad ipsorum educationem, sed quoad bonorum administrationem tantum. Quæ solutio facile probatur ex illis verbis sequentibus: sicut & reliqua administrabunt. Ex quibus facile constat, in præcedentibus actum fuisse tantum de bonorum administratione, quam recte Judæi habere possunt. Nec obstat tutelam publicum munus esse, quia ut supra de officio decurionatus dixi, officium tutoris onus potius continet, quam honorem, ideoque ab onere tutelæ Judæos excusari non posse. Nec etiam obstat si dicas, tutorem principaliter dari personæ, non rei, vel causæ, princip. Insit. de tutel. quia licet id verum sit, tamen in præfenti casu postquam Prætor causâ cognitâ agnoverit non expedire pupillum morari, seu educari penes Judæum, ipsi onus administrationis bonorum injungat, alteri vero educationem pupilli commendabit. Verum etsi jure civili hæc procedant, tamen attento jure canonico verius est, nec etiam quoad bona Judæos tutores esse posse, quia licet juxta proximè tradita non possint facile corrumpere mores pupillorum; tamen cum insensibilissimi sint Christianis, facile, cum non possint in corpore, aut anima lædere, in eorum bona grassabuntur, ut docuerunt Petrus Gregorius lib. 2. syntagm. cap. 4. num. 8. & 9. Faber in Jurisprud. tit. de excusat. tutor. princip. 1. illat. 9. Gu-tierrez lib. 1. de delict. quest. 21. Cujac. lib. 7. obs. c. 30. qui etiam jure civili attento hoc procedere affirmat, sed absque ullo juris testimonio, cum contrarium expressè legamus in dict. §. jam autem.

13. Exponitur l. 1. Cod. de
Epi. au-
ditur.

Ex supra traditis lucem accipit textus in l. Archigerontes, Cod. de Episcop. audient. ubi ita statuitur: Archigerontes, dicecæque ergastorianorum, non nisi Christiani dirigantur: quod officium tuum sollicitè observet excubiis. Ubi difficile est, quid per Archigerontas, dicecætasque intelligatur; siquidem eorum officium tantum Christianis committi statuerunt Imperatores. Acursius ibi Archigerontas exponit, id est Archipresbyteros, aut Episcopos, vel minores sacerdotes, qui peccata eorum qui ad metalla damnati erant, audirent. Sed merito eum reprehendit Pancirola lib. 2. variar. c. 173. nam si Imperatores sensissent de presbyteris ad confessiones damnatorum audiendas deputandis, frustra statuerent, ut necessariò Christiani essent, siquidem non solum Christiani, verum & sacerdotes tales ministri esse debent. Nec felicitus Alciatus lib. 3. dispunct. cap. 18. textum illum accipit de his, qui mensam Principis, aut alia ejus negotia procurant, cum nulli legamus similes dispensatores Archigerontas dici. Pancirola dict. cap. 73. asserit per Archigerontas in eo textu intelligi senes, qui gynæciis præerant, ubi vestes Principum, & lintea texebantur, de quibus in tit. de Murilegulis, Gynæciariis, & procuratoribus Gynæcii, lib. 11. Sed eodem modo refellitur Pancirola, ac ipse impugnavit Alciatum. Quare his omisissis, pro vera illius textus interpretatione, qui reperitur in Cod. Theodos. sub tit. de Alexand. plebis Primatibus, ut jam notarunt Pancirola dict. cap. 73. Cujac. lib. 23. obs. cap. 3. Gothofredus ibi, dicendum est, Archigerontas vocari Principales Curie Alexandrinæ, seu quinque Summantes ordinis Alexandrini, quasi Principes Senatorum municipalium; curatores vero corporum ejusdem urbis Alexandrinæ vocant Imperatores Dicecætas Ergastorianorum, id est curatores corporatorum. Statuerunt ergo Imperatores in dict. l. 6. Principales istos Curie, & corporatum Alexandriæ, Christianos eligi, ut in seditiosissima civitate popularium factiones, quibus Christiana ipsa religio offendi, vel Christiani ipsi præmi potuissent, Principalium auctoritate comprimerentur: docuit Petrus Burgius lib. 1. elector. cap. 3. quem sequitur Mornacius in dict. l. 6. Cum enim injustum, ac indecorum sit, Judæos, seu Paganos præfici Christianis, seu officiis publicis, in quorum exercitio ipsos vexare possint, ideo Imperatores noluerunt infideles præponi publicis officiis, & præponi ipsis corporatis.

CAPVT XVII.

Idem ^a in eodem

AD liberandam terram sanctam. Et infra: Excommunicamus præterea, & anathematizamus illos falsos, & impios Christianos, qui contra ipsum Christum & populum Christianum Sarracenis arma, ferrum, & ^b ligamina deferunt galearum; eos etiam, qui galeas eis vendunt, vel naves: quippe in piraticis Sarracenorum navibus curam gubernationis exercent, vel machinis, aut quibuslibet aliis aliquid eis impendunt consilium, vel auxilium in dispendium Terræ sanctæ: ipsosque rerum suarum privatione mulctari, & capientium servos fore censemus: præcipientes, ut per omnes urbes maritimas diebus Dominicis & festivis hujusmodi sententia publicè innovetur, & talibus gremium non aperiatur Ecclesiæ, nisi totum, quod ex commercio tam damnato perceperint, & tantundem de suo in subsidium Terræ sanctæ transmiserint, ut a quo judicio, in quo deliquerint

querint, puniantur. Quod si fortè solvendo non d fuerint, sic alias reatus talium castigetur, quod in pœna ipsorum aliis, e interdicatur audacia similia præsumendi.

NOTÆ.

1. a **Eodem.**) Textus hic non reperitur in aliqua ex collectionibus antiquis; extat tamen in Concilio Lateran. sub Innocentio III. celebrato, ubi post canones ipsius concilii ad ejus calcem habetur, ubi legitur, *Expediit pro recuperanda Terra sancta:* ubi varia statuuntur, tam circa Crucesignatos, quàm circa deferentes arma ad Sarracenos; & ad medium ipsius constitutionis reperiuntur verba in præfenti transcripta. Cum enim expeditionem terræ sanctæ sæpè tentasset Gregorius VII. Urbanus II. Gelasius II. Calixtus II. Eugenius III. Alex. III. ut referunt Baronius tom. 11. anno 1095. & tom. 12. anno 1145. scriptores in Bullam Cruciatam laudati à Patre Mendo *disput. 1. in bullam. cap. 4.* ideo vestigiis prædecessorum in hærendo Honorius III. varia constituit pro expeditione ipsius Terræ sanctæ, & in gratiam Crucesignatorum, ac contra eos, qui arma, ferrum, & similia ad ipsos Sarracenos deferrent.

2. b **Ligamina deferunt gallearum.**) Glossa marginalis legit *signamina*, & rectè; sed debebat etiam reponere *Gallearum*, ut refertur apud Matthæum Parisium anno 1234. ibi: *Qui Saracenis arma, ferrum & lignamina deferunt gallearum,*

hoc est materiam ad fabricandas naves longas, ut explicat Vossius *de vitis sermon. lib. 3. cap. 21.* & suadet hæc expositio ex verbis sequentibus, ubi prohibetur Christianis vendere Sarracenis naves, & galeas; aliàs enim superflua, parumque necessaria videbatur præfens constitutio, si retineretur vulgaris lectio *ligamina gallearum*, cum quælibet ligamina facillè apud ipsos fabricarentur: & galeæ similiter, si acciperentur pro pileo, aut tegumento capitis militum, de quibus plura Turnebus *lib. 28. advers. cap. 16.* Zerda *ad illud Virgil. 7. Æneid.*

c **Cur triplici crinita jubâ, galea alta chimeram.** Scubechius *ad Vegetium lib. 1. cap. 20.* Accipienda ergo est præfens constitutio de galeis, videlicet navibus longis, de quibus, & earum forma plura Morifotus, *lib. 7. orbis maritimi, cap. 7.* Salmasius *in obser. ad jus Atticum, cap. 28.*

d **Non fuerit.**) Juxta tradita in *cap. 3. de temporibus ordin.*

e **Alis interdicitur audacia.**) Quæ est potissima ratio pœnarum, ut probavi in *cap. 13. §. ceterum, de offic. ordin.*

Commentarium hujus textus dedi supra in *cap. ita quorundam.*

CAP V T XVIII.

Gregor. IX. a *Astoricen. & Lucen. Episcopis.*

EX speciali, quem erga b illustrem Regem Portugallia gerimus c charitatis affectu. *Et infra:* Mandamus quatenus Regem ipsum sollicitè inducatis, ne in d officiiis publicis Iudæis Christianis præficiat, sicut in generali Concilio continetur: & si fortè redditus suos Iudæis vendiderint, vel paganis, Christianum tunc deputet e de gravaminibus inferendis clericis & Ecclesiis non suspectum, per quem Iudæi, sive Sarraceni sine Christianorum injuria jura f regalia consequantur.

NOTÆ.

1. a **Astoricensi & Lucensi.**) Vtraque diœcesis est Hispaniæ: de Astoricensi legi in *cap. 17. de re judicata:* de Lucensi in *cap. 4. qui clerici, vel vou.* Rescribit autem Gregor. in præfenti his Episcopis, ut facilius ipsi inducere possint Regem Lusitaniæ: tum quia viciniore erat ipsius regni, cum essent in regno Legionis, & Galleciæ: quia cum non essent in ipsius ditione, facilius poterant Regem ipsum monere, arguere, increpareque de tanto excessu. His temporibus Gregorii IX. sceptrum Lusitanicum tenebat sanctius XI. cognomento Capello, maxime desidiosus ignavissimusque in cura sui regni, ut apparet ex *cap. grandi, de supplend. neglig. lib. 6.* & referunt de eo agentes Duardus Nonius *ad libellum Iosephi Texeri, censur. 29.* Mariana *lib. 3. Histor. Hispan. cap. 4.* Garibajus *tom. 4. compend. historia, lib. 34. cap. 18.* Aut. Vasconcellos in *anacephalæosi, in sancio. Faria de Sousa in epitom. Histor. Portugal. 3. part. cap. 5. & 6.* Spondanus *tom. 1. post Baronium, anno 1245. num. 30. & 1268. num. 8. & 1272.*

num. 3. Et his temporibus Lusitaniæ regnum feudatarium Ecclesiæ Romanæ absque dubio agnoscebatur, ut referunt Martha *de jurisf. cap. 26. ex num. 95.* cujus feudi originem tradunt Rodericus Toletanus *de rebus Hispan. lib. 7. cap. 74.* Genebrardus *in sua chron. Garibay part. 4. lib. 34. cap. 16.* & de eo Innoc. III. ipsi Regi Portugallia ita scribit *lib. 1. epist. fol. 47.* *Serenitatem Regiam volumus non latere, nos in regestis bona memoriae Lucii II. Rom. Pontific. reperisse, quod recolenda mem. A. Pater tuus quatuor auri uncias annuat in Romana Ecclesia constituit censuales: ad quarum solutionem se, & heredes suos in posterum obligavit. Ceterum cum idem pater tuus usque ad tempora felicis memoriae A. Papa prædecessoris nostri, Ducis esse nomine appellatus, ab eodem meruit obtinere, ut tam ipse, quam ejus heredes regio nomine vocarentur. Ut autem idem pater tuus sacrosanctam Rom. Ecclesiam matrem suam honore debito præveniret, & ut devotionem, quam circa ipsam habebat, ostendat in effectu, centum Byzantios annuatim Romana Ecclesie constituit censuales, quos post susceptionem regni nominis nec ipse solvit, nec tu postmodum solvere.*